

Satsfläta med relativsats i isländska och svenska. En parallellundersökning

Filippa Lindahl

Högskolan Väst

filippa.lindahl@hv.se

I de fastlandsnordiska språken förekommer satsfläta med relativsats i spontant språkbruk. Ett välkänt exempel från svenska finns i (1).

- (1) [De blommorna]₁ känner jag en man [som säljer t_1]. (Sv.)
(Allwood 1976: 11)

Dessa satsflätor är teoretiskt intressanta eftersom de bryter mot syntaktiska principer för lokalitet (t.ex. Ross 1967, Chomsky 1973, 2001), och att de förekommer i fastlandsnordiska väcker typologiska frågor. Hur kommer det sig att dessa språk tillåter sådana satsflätor medan de flesta andra inte gör det? De ö nordiska språken är speciellt intressanta här, eftersom de delar många syntaktiska särdrag med fastlandsnordiska. Exempel liknande de i (1) är oacceptabla i isländska, se (2), och tycks inte förekomma i spontant språkbruk.

- (2) *[Þessi blóm] þekki ég mann [sem selur t_1]. (Is.)
de blommorna känner jag en man som säljer
(Zaenen 1985: 133)

Fenomenet är dock betydligt mindre undersökt i ö nordiska. Zaenens (1985) studie, som är den mest omfattande, föregår de senaste 35 årens forskning som lärt oss mer såväl om vilka faktorer som påverkar acceptabiliteten som om de kontexter som satsfläta med relativsats, och spetsställning mer allmänt, förekommer i (Engdahl 1997, Christensen & Nyvad 2014, Müller 2015, Lindahl 2017, under granskning, Kush et al. 2018, 2019). Dessutom har det inte tidigare gjorts acceptabilitetsstudier som jämför fast-landsnordiska och ö nordiska språk parallellt.

I föredraget presenteras resultat från acceptabilitetsstudier med svensk- och isländsktalande. Testmeningarna och kontexterna bygger på tidigare forskning om satsflätor och spetsställning i de två språken och är helt parallella. Resultaten från den svenska delen av studien ligger i linje med tidigare forskning: Satsfläta med relativsats är associerat med en viss acceptabilitetskostnad, men en stor andel av talarna uppfattar ändå satsflätor som naturliga. Några olika inbäddande verb användes i testmeningarna, och resultaten är återigen i linje med tidigare studier som visar satsflätor är speciellt vanliga och lätta att acceptera med relativsatsen i existentialsatser och med verb som *känna*. De isländska deltagarna bedömde motsvarande satsflätor som onaturliga i betydligt större utsträckning, och oavsett det inbäddande verbet. Studien bekräftar alltså Zaenens resultat om satsfläta med relativsats och pekar samtidigt på att faktorer som förbättrar acceptabiliteten i fastlandsnordiska inte har samma effekt när det gäller isländska satsflätor.

Referenser:

Allwood, J. 1976. The complex NP constraint as a non-universal rule and some semantic factors influencing the acceptability of Swedish sentences which violate the CNPC. I: J. Stillings (red), *University of Massachusetts Occasional Publications in Linguistics II*, s.1–20. Amherst, MA: University of Massachusetts.

- Chomsky, N. 1973. Conditions on Transformations. I: Andersson, S. R. & P. Kiparsky (red), *A Festschrift for Morris Halle*. New York: Holt, Rinehart and Winston, s. 232–286.
- Chomsky, N. 2001. Derivation by Phase. I: Kenstowicz, M. (ed.), *Ken Hale. A Life in Language*. Cambridge, MA: MIT Press, s. 1–52.
- Christensen, K. R. & Nyvad, A. M. 2014. On the nature of escapable relative islands. *Nordic Journal of Linguistics* 37(1), s. 29–45.
- Engdahl, E. 1997. Relative Clause Extractions in Context. *Working Papers in Scandinavian Syntax* 60, pp. 51–79.
- Kush, D., Lohndal, T. & Sprouse, J. 2018. Investigating variation in island effects: A case study of Norwegian extraction. *Natural Language & Linguistic Theory*, 36, s. 743–779.
- Kush, D., Lohndal, T. & Sprouse, J. 2019. On the Island Sensitivity of Topicalization in Norwegian: An Experimental Investigation. *Language*, 95(3), s. 393–420.
- Lindahl, F. 2017. *Extraction from relative clauses in Swedish*. Doktorsavhandling, Göteborgs universitet.
- Lindahl, F. under granskning. The prefield in spoken Icelandic and Swedish. Ms. Göteborgs universitet.
- Müller, C. 2015. Against the small clause hypothesis: Evidence from Swedish relative clause extractions. *Nordic Journal of Linguistics*, 38(1):67–92.
- Nyvad, A. M., Christensen, K. R. & Vikner, S. 2017. CP-Recursion in Danish: A cP/CP-Analysis. *The Linguistic Review*, 34(3), s. 449–477.
- Platzack, C. 2014. A Feature Driven Account of Mainland Scandinavian Extraction from Relative Clauses. Presentation på Grammatikseminariet, SOL-centrum, Lunds universitet, April 3 2014.
- Ross, J. R. 1967. *Constraints on Variables in Syntax*. Doktorsavhandling, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, MA.
- Zaenen, A. 1985. *Extraction rules in Icelandic*. New York: Garland.